

MORGENBLADET

De ubesvarte spørsmål

Relaterte artikler:

- [Minervas ugle og kommunikasjonsmonopoler](#)
- [De ubesvarte spørsmål](#)

Oljefondet

I Morgenbladet den
30. april i år har
professor Gudmund

Hernes en tankevekkende artikkel med nettopp overskriften over. Hans anliggende er fete bonuser i kombinasjon med enorm tap i Statens Pensjonsfond – Utland. Hvorfor fikk 199 av fondets 217 ansatte både fastlønn og bonus, spør han. Bonuser på 47 millioner kroner, til meklere og jurister, så vel som til regnskapsfolk og it-ansatte. I gjennomsnitt nesten 240.000 kroner ekstra per lønsmottaker. Som belønning for hva, spør professoren. For å ha tapt 70 milliarder mer enn markedet? Et avsendig system, sier han. Går det bra, får de bonus, går det dårlig, taper de ingenting. Hvorfor ble denne ordningen konstruert, hvem foreslo og hvem aksepterte den, spør han videre.

Jeg tror svarene på disse spørsmålene ligger i alternativene de har som jobber i Statens Pensjonsfond – Utland. For de fleste av dem ville lønns- og bonussystemer i andre fond eller meglerhus trolig vært mer lukrative. Hele bransjen er infisert med inflatert betaling til dem som jobber der. Det kan ikke Statens Petroleumsfond – Norge gjøre så mye med. Gitt at Stortinget ønsker aktiv forvaltning av fondet, må man betale for aktiv forvaltning. En overgang til passiv forvaltning er det flere som ivrer for. En slik modell der pengene slavisk følger en på forhånd fastlagt referanseportefølje, ville kreve langt mindre ressurser.

Den aktive forvaltningen har ikke vært god den senere tiden. At fondet taper 70 milliarder kroner mer enn referanseporteføljen det måles mot, eller hele 3,4 prosentpoeng, tyder på dårlig håndverk. I årsrapporten for fondet sies det at «investeringene i renteporteføljen ikke har vært så veldiversifisert som vi antok, og at vi for stor grad har gjort investeringer som har eksponert oss mot økning i prisen på likviditet». Hvorfor trodde man at renteporteføljen var mer veldiversifisert enn hva som viste seg å være tilfellet? Hva har man tenkt å gjøre for å unngå samme blunder senere? Er tiden moden for etablering av et solid forskningsmiljø her i landet som over tid vil gjøre Norge dyktig på statlig forvaltning av valutareserver der hensynet til miljø, etikk og fremtidige generasjoner alt veier tungt? På tilsvarende vis som Norge er blitt en foregangsnaasjon for utvinning av olje og gass, og nå går foran for utvikling av klimavennlig energi.

Gudmund Hernes skriver videre at «styringen av oljemilliardene bygger også på et mindre uttalt prinsipp enn hensynet til fremtidige pensjoner og generasjoner: mistro til våre folkevalgte og tro på at økonomene er flinkere til å ta hånd om vår tarv.» Men er det ikke slik at Stortinget selv

har bestemt at det skal være slik? Og står det ikke Stortinget fritt til å endre på måten pengene forvaltes? Hvis Stortinget vil, kan det ikke bevilge mer penger til utdanning, som Hernes er inne på, eller til en raskere utbygging av vei- og jernbanenettet, som mange for tiden ivrer for?

Det er valg til høsten. Fremskrittspartiet tror jeg langt på vei vil imøtekomme slike ønsker. I vår globaliserte tidsalder kan slike ønsker ha mye for seg. Om vei og jernbane lar seg bygge i hovedsak med utenlandsk arbeidskraft og ressurser for øvrig, vil virkningene på innenlandsk prisstigning bli mindre. Og mer penger til utdanning – særlig til flinke, norske doktorgradsstudenter som kan komme inn på ledende utenlandske universiteter, – har jeg sansen for.

Arne Jon Isachsen
Handelshøyskolen BI

Publisert 29. mai 2009